

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

31 mai 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nicolae Gordilă,
Judecători Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2015, declarat de avocatul Alexandru Adam, în numele inculpatului

Grimaliuc Valeriu Dumitru, născut la 03 septembrie 1974 în s. Nicoreni, r-nul Drochia, locuitor al mun. Chișinău, str. Cuza Vodă 25/5 ap. 15, cetățean al R. Moldova, fără antecedente penale.

Termenul de examinare
instanța de fond: 03.03.2014 – 24.08.2015,
instanța de apel: 14.09.2015 – 16.12.2015,
instanța de recurs: 04.03.2016 – 31.05.2016.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 24 august 2015, Grimaliuc Valeriu a fost achitat de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Instanța de fond a constatat că Grimaliuc Valeriu este învinuit că, la 01.11.2012, aflându-se în s. Pojăreni, r-nul Ialoveni, prin înșelăciune și abuz de încredere, **sub pretextul participării în calitate de intermediar** în cadrul încheierii unei tranzacții de vânzare-cumpărare a două terenuri agricole în s. Berezchi, r-nul Anenii Noi, cu suprafața de 0,7137 ha. fiecare, cu numerele cadastrale 1010101068 și 1010101069, **ce aparțin lui *Mardari Vasile și Mardari Valentina***, a primit de la Postică Constantin suma de 13.000 euro, apoi, prin înșelăciune și abuz de încredere, **nu și-a onorat obligațiunea de intermediar al tranzacției de vânzare cumpărare și nici nu i-a restituit** lui Postică Constantin suma dată, fapt prin care **i-a cauzat proprietarului** un prejudiciu material considerabil în proporții deosebit de mari.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, ca escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzare de daune în proporții deosebit de mari.

Instanța a reținut, că inculpatul nu a recunoscut vina și a declarat că prin intermediul ziarului Makler a găsit două loturi de teren situate în r-nul Anenii Noi. S-a întâlnit personal cu proprietara pământului, Mardari Valentina, care i-a arătat actele pe pământ, și cărei i-a dat personal 500 euro ca arvună. Peste aproximativ 10 zile, a luat restul banilor și, împreună cu concubina sa Olesea Profor, s-au deplasat în r-nul Anenii Noi, unde s-au întâlnit cu proprietarii loturilor de pământ Mardari Valentina și soțul ei Mardari Vasile. În mașină sa, personal a achitat restul banilor, 2.700 euro, lui Mardari Valentina. Contractul de vânzare-cumpărare a fost perfectat pe numele lui Olesea, deoarece astfel vroia să-i demonstreze afecțiunea pe care i-o purta. În anul 2012, când s-a întâlnit la un frigărui cu Postică Constantin, ***i-a spus ultimului că loturile de pământ îi aparțin lui, însă contractul de vânzare-cumpărare este perfectat pe concubina sa Profor Olesea.*** Suma de 13.000 euro a primit-o personal de la Postică, pentru ce i-a și scris o recipisă. ***Față de ultimul, a sunat-o pe Olesea în Italia, comunicându-i că a vândut loturile de pământ și ea urmează să vină acasă ca să perfecteze actele pe noul proprietar.*** În vara anului 2013, Olesea a venit acasă, însă din motive necunoscute a refuzat să perfecteze actele pe Postică Constantin și pe neașteptate a plecat peste hotare. Recunoaște datoria în sumă de 13.000 euro pe care o are către Constantin Postică și intenționează să o restituie.

Partea vătămată C. Postică a declarat că cu inculpatul erau în relații bune. Până la caz, îi mai împrumuta inculpatului bani, ultimul restituindu-i la timp. În toamna anului 2012, inculpatul i-a propus ***să facă o investiție într-un teren*** de pământ din raionul Anenii Noi ***care aparține unei cunoștințe*** care vrea să vândă de urgență un pământ deoarece sora ei este grav bolnavă. Deplasându-se împreună cu inculpatul să vadă terenul de pământ din Aneni Noi, ultimul ***i-a prezentat doar două copii de pe titlul de teren*** și, din discuția avută la telefon cu Olesea, acesta ***i-a propus să achite arvuna*** de 3.000 euro pentru loturile de pământ ce urmau a fi vândute. Bani în sumă de 3.000 euro și 10.000 euro i-au fost transmiși inculpatului la poarta casei sale din s. Pojăreni, fiind întocmite două recipise, pentru suma de 3.000 euro și de 10.000 euro. Până la momentul, inculpatul nu i-a restituit banii în sumă de 13.000 euro.

Martorul P. Profor a declarat că este tata lui Olesea Profor, ultima muncește timp de aproximativ 10 ani în Italia. Fiica Olesea avea în proprietate două loturi de teren din raionul Anenii Noi pe care dorea să le vândă deoarece avea datorii. În anul 2011, la insistența inculpatului, ***el a făcut xerox la titlurile terenurilor în cauză și le-a dat inculpatului pentru ca acesta să vândă terenurile ce aparțin fiicei sale.*** Nu cunoaște în ce relații se aflau fiica sa Olesea cu inculpatul.

Martorul V. Mardari a declarat că aproximativ 6 ani în urmă, ea împreună cu soțul ei aveau în proprietate două loturi de pământ în r-nul Anenii Noi. Fiind dat anunț în ziar pentru vânzarea pământului, Valentina Mardari a fost contactată telefonic de către ***inculpat care a venit la fața locului să vadă terenurile, împreună cu o doamnă pe nume Olesea. Inculpatul i-a dat arvună 5.000 lei.*** A înțeles că aceștia sunt soț și soție. ***Banii pentru loturile de pământ vândute, i-a***

primit de la inculpat în mașina lui. ***Ulterior, contractul de vânzare-cumpărare a fost perfectat doar Olesea.***

Instanța a indicat că învinuirea formulată inculpatului nu și-a găsit confirmarea prin probele administrate.

Astfel, în conținutul ordonanței de punere sub învinuire este indicat că „*la 01.11.2012 Grimaliuc Valeriu, sub pretextul participării în calitate de intermediar în cadrul încheierii unei tranzacții de vânzare-cumpărare a două terenuri agricole, în s. Berezchi din r-nul Anenii Noi, cu nr. cadastrale 1010101068 și 1010101069, ce aparțin cet. Mardari Vasile și Mardari Valentina*”, însă, potrivit extrasului actualizat la 21.01.2014 din baza de date a Întreprinderii de Stat „Cadastru”, proprietar al terenurilor în cauză, începând cu 26.05.2009 este Profor Olesea, în baza contractelor de vânzare-cumpărare perfectate la 20.02.2009.

La fel și mențiunea din învinuire - „*înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul participării în calitate de intermediar*” este combătută, deoarece s-a constatat că la primirea banilor 13.000 euro de la Postică Constantin pentru a-i vinde ulterior loturile de pământ din r-nul Anenii Noi, inculpatul i-a comunicat acestuia că pământurile date sunt ale lui însă, înscrise sunt pe concubina sa Profor Olesea, fapt confirmat și de partea vătămată care a declarat că „*Grimaliuc mi-a explicat că are o cunoscută, sora căreia este grav bolnavă și, dorește să vândă locul de teren ce îi aparține... a telefonat-o față de mine...*”. Deci, Constantin Postică de la bun început a acceptat condițiile inculpatului, ultimul nu a indus victima în eroare și nu i-a creat false reprezentări a realității.

Potrivit doctrinei penale, latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 190 Cod penal se caracterizează în primul rând prin vinovăția sub formă de intenție directă. Primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată conform art. 190 Cod penal doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul de a le sustrage și nu avea intenția să-și onoreze angajamentul asumat. În cazul infracțiunii prevăzute la art. 190 Cod penal prezența scopului de sustragere o demonstrează următoarele circumstanțe: 1) situația financiară extrem de neprielnică a persoanei care își asumă angajamentul la momentul încheierii tranzacției; 2) lipsa de fundamentare economică și caracterul irealizabil al angajamentului asumat; 3) prezentarea la încheierea tranzacției, din numele unei persoane inexistente sau înregistrarea pe numele unei persoane inexistente pentru a-și atinge interesele etc.

În acest context, se observă că situația financiară a inculpatului în anul 2009, când au fost procurate loturile de pământ din r-nul Anenii Noi, poate fi apreciată ca una bună, fapt confirmat și de martorul Profor Pavel, care a relatat că „*în anul 2009 am decis să vindem casa, și am început să construiesc casă în ograda fiicei mele, atunci am împrumutat de la Grimaliuc suma de 2.000 euro, care i-am întors-o. În anul 2009, a decedat una din fiicele mele, iar Olesea a intrat în datorii mari și a făcut o procură pe numele meu ca să pot vinde cele două loturi de teren din raionul Anenii Noi*”.

Mai mult, contractele de vânzare-cumpărare, încheiate între Mardari Vasile, Mardari Valentina și cumpărătorul Olesea Profor, a loturilor de pământ din r-nul

Anenii Noi, cu nr. cadastrale 1010101058 și 1010101059, au fost perfectate la 12.02.2009. Tot în anul 2009, după cum a declarat tata lui Profor Olesea, Profor Pavel, aceasta avea datorii mari, deci nu avea posibilitate reală, la începutul anului 2009, să procure pe banii ei loturile de pământ.

Nu au fost administrate probe ce ar confirma faptul că inculpatul s-ar fi eschivat de la achitarea datoriei în sumă de 13.000 euro către Constantin Postică, deoarece acesta întotdeauna a recunoscut existența datoriei fapt confirmat prin declarațiile lui și prin înregistrările sonore efectuate pe telefonul părții vătămate Constantin Postică.

În conformitate cu prevederile art. 8 alin. (3) Cod de procedură penală, concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri, iar toate dubiile în probarea învinuirii se interpretează în favoarea inculpatului.

Din punct de vedere al laturii subiective, escrocheria se manifestă prin vinovăție în forma intenției directe, dat fiind că dobânditorul acționează în mod fraudulos în scopul dobândirii proprietății și chiar din momentul acțiunilor efectuate. Ca latură obiectivă a infracțiunii de escrocherie, prezența înșelăciunii sau abuzului de încredere este imperativ obligatorie. Pentru escrocherie este caracteristică trecerea ilegală a averii proprietarului din posesiunea acestuia în posesiunea vinovatului, care se eschivează de la actul de transmitere proprietarului a averii, care i se cuvine acestuia după lege, fapt lipsit în cazul de față.

Potrivit pct. 15 al Hotărârii Plenului CSJ nr. 23 din 28 iunie 2004, cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, în cazul escrocheriei victima transmite benevol bunurile către făptuitor, sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere. Primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat. Alături de alte circumstanțe, intenția este demonstrată prin: situația financiară extrem de neprielnică a persoanei, care-și asumă angajamentul, la momentul încheierii tranzacției; lipsa de fundamentare economică și caracterul nerealizabil al angajamentului asumat; lipsa unei activități aducătoare de beneficii, necesare onorării angajamentului; prezentarea, la încheierea tranzacției, a unor documente false; încheierea tranzacției în numele unei persoane juridice inexistente sau înregistrate pe numele unei persoane de care se folosește o altă persoană pentru a-și atinge interesele etc.

Pentru existența faptei de escrocherie, este necesar ca victima să fi fost indusă în eroare și să fi ajuns la o reprezentare greșită a unei sau mai multor situații, a unor metode de a induce în eroare victima, depinde de gradul de instruire, educație, mediul din care provine, starea psihică în care se găsea victima. În asemenea situații legea urmărește scopul să apere persoana indusă în eroare și persoanele credule, puțin prudente care devin victime. Dar, în cazul examinat, partea vătămată, Constantin Postică, având studii superioare, nu poate invoca inducerea în eroare sau perceperea greșită a situației.

La înaintarea învinuirii, acuzatorul de stat nu a ținut cont de faptul că, concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri și că toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate se interpretează în favoarea bănuțitului, învinuitului, nefiind administrate probe concludente care ar demonstra că inculpatul a acționat prin înșelăciune și abuz de încredere la încheierea tranzacției de vânzare-cumpărare a două terenuri agricole și că acesta nu și-ar fi onorat obligațiunile față Postică Constantin.

Sușținerea învinuirii de către acuzare poartă doar un caracter declarativ și se bazează doar pe presupuneri, care nu pot fi puse la baza unei sentințe de condamnare.

Latura obiectivă a escrocheriei se realizează prin dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, iar înșelăciunea ca element al escrocheriei, pe de o parte, se poate manifesta numai prin prezentarea unor date false sau prin ascunderea unor informații a căror anunțare era obligatorie, pe când abuzul de încredere, pe de altă parte, fiind de fapt o varietate specifică a înșelăciunii care constă în faptul că infractorul până la primirea averii sau a dreptului asupra acesteia își asumă obligațiuni patrimoniale care apar drept condiție pentru a i se transmite averea, iar latura subiectivă a escrocheriei se caracterizează prin intenție directă și prin scop de profit, ceea ce nu s-a constatat la examinarea cauzei.

Dat fiind că, vinovăția inculpatului nu a fost confirmată prin probe pertinente și concludente, lipsește latura subiectivă a infracțiunii în acțiunile inculpatului, ultimul urmează a fi achitat de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, din motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

3. Procurorul în Procuratura raionului Ialoveni, Vasile Plevan, a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza 190 alin. (5) Cod penal la 10 ani închisoare, cu executare.

Apelantul a invocat că vinovăția inculpatului este pe deplin dovedită prin probele administrate, pe când instanța de fond, apreciind unilateral și eronat circumstanțele de fapt și de drept a cauzei, a pronunțat o soluție ilegală de achitare a inculpatului.

Mențiunile din sentință că învinuirea adusă inculpatului este bazată pe presupuneri, sunt declarative, nefondate și contravin probelor administrate.

3.1. A declarat apel și avocatul Gheorghe Șalari, în numele părții vătămate, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza 190 alin. (5) Cod penal la închisoare și să-i fie admisă integral acțiunea civilă.

Apelantul a indicat că, deși inculpatul nu a recunoscut vinovăția, aceasta este dovedită prin probele administrate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2015, apelurile au fost admise, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Grimaliuc Valeriu a fost condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal la 8 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere și de a exercita activități de răspundere materială pe un termen de 2 ani, cu executarea în penitenciar de tip închis, de la reținere, deducându-se durata reținerii din 15 ianuarie până la 17 ianuarie 2014.

De la inculpat s-a încasat în beneficiul lui Constantin Postică prejudiciul material de 13.000 euro.

Instanța de apel a constatat că **la 01 noiembrie 2012**, Grimaliuc Valeriu, aflându-se în s. Pojăreni, r-nul Ialoveni, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul participării în calitate de intermediar în cadrul încheierii unei tranzacții de vânzare-cumpărare a două terenuri agricole în s. Berezchi, r-nul Anenii Noi, cu suprafața de 0,7137 ha fiecare, cu codurile cadastrale 1010101068 și 1010101069, ce aparțineau cetățenilor Mardari Vasile și Mardari Valentina, **a primit** de la Postică Constantin bani în sumă de **13.000 euro, însușindu-i**, iar ulterior, prin înșelăciune și abuz de încredere, nu și-a onorat obligațiunea asumată și nici n-a restituit banii, astfel cauzând părții vătămate un prejudiciu material de 13.000 euro, ce reprezintă proporții deosebit de mari.

Instanța a reținut că vinovăția inculpatului este dovedită prin probele administrate.

Astfel, inculpatul, prin crearea unei situații artificiale de încredere, sub pretextul participării în calitate de intermediar, i-a propus părții vătămate C. Postică să încheie tranzacția de vânzare-cumpărare a două terenuri agricole în s. Berezchi, r-nul Anenii Noi, cu suprafața terenurilor de 0,7137 ha, fiecare, ce au numerele cadastrale 1010101068 și 1010101069, apoi nu și-a onorat obligațiunea de intermediar al tranzacției de vânzare-cumpărare și nici nu i-a restituit lui C. Postică suma dată, astfel ducându-l în eroare, l-a convins să-i transmită benevol bani în suma de 13.000 euro.

Cu toate că terenurile agricole nu aparțineau inculpatului și nici nu avea acordul proprietarului terenurilor de a le vinde, ultimul **la 01 noiembrie 2012 a dobândit inițial suma de 3.000 euro și ulterior încă 10.000 euro**, cu înțelegerea de a le vinde părții vătămate, apoi nu și-a onorat obligațiunea de intermediar al tranzacției de vânzare-cumpărare, astfel partea vătămată, fiind amăgită, avea o reprezentare greșită a situației, lucru determinant pentru transmiterea voită a banilor în suma de 13.000 euro.

În atare situație, prin comportamentul incorect, bazat pe înșelăciune și abuz de încredere, inculpatul a exercitat o influențare psihică asupra conștiinței și voinței victimei, **deposedând-o de bani** în proporții deosebit de mari. El a prezentat vădit fals realitatea, a exploatat conștient raporturile de încredere care s-au stabilit între el și victimă, **a ascuns faptele și împrejurările reale ale cazului, a căror necunoaștere au determinat eroarea victimei privind legalitatea transmiterii banilor către ea**, după care s-a eschivat de la îndeplinirea obligației asumate.

Primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament se califică ca escrocherie, deoarece în cazul dat, inculpatul, încă la momentul intrării în stăpânire

asupra acestor bunuri, urmărirea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.

Până la moment, pe o durată îndelungată de timp, inculpatul nu și-a exercitat angajamentul asumat și nici n-a restituit banii părții vătămate.

Instanța a încadrat acțiunile inculpatului în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, ca escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari.

5. Avocatul Alexandru Adam a declarat recurs ordinar în numele inculpatului, în care solicită casarea acestei decizii și menținerea sentinței.

Recurentul a invocat că instanța de apel a dat o interpretare greșită și tendențioasă raporturilor juridice civile, preexistente între figuranți, ceea ce a dus la casarea fără motive plauzibile a sentinței de achitare.

Primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărirea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.

Din toate elementele caracteristice escrocheriei acuzarea nu a demonstrat niciunul.

Instanța de apel a indicat un șir de probe, cum ar fi: declarațiile martorilor, documente, înscrisuri, care nu coroborează între ele și se contrazic.

Constantin Postică a cunoscut ale cui sunt terenurile date și pe cine sunt formal înregistrate, văzând că este altă persoană indicată în titluri.

Atât la urmărirea penală, cât și în instanța de judecată, Mardari Valentina, care era proprietara terenurilor vândute, a declarat clar și consecvent că banii au fost transmiși ei de către inculpat și nicidecum de o altă persoană, că la încheierea contractului de vânzare-cumpărare au fost prezenți doar inculpatul și Olesea Profor, ultimii fiind soți, că de la bun început și până la vânzarea terenurilor doar inculpatul a executat față de ea toate acțiunile, cum ar fi achitarea arvunei după ce au fost văzute și apreciate terenurile, și tot inculpatul i-a transmis restul banii pe teren, și tot el s-a înțeles ca doamna Mardari Valentina să pregătească actele pentru încheierea la notar a contractului de vânzare-cumpărare terenurilor. La notar s-a prezentat inculpatul împreună cu Olesea Profor, iar banii i-au fost transmiși de inculpat înainte de a intra la notar.

Totodată, martorul Pavel Profor a declarat că în 2009 a început să construiască casă fiicei și a împrumutat de la inculpat 2.000 euro, pe care i-a întors ulterior.

În drept, recursul este fondat pe temeiul din art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) și 8) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv și în temeiurile când hotărârea atacată nu cuprinde

motivele pe care se întemeiază soluția și când nu au fost întrunite elementele infracțiunii. Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpatului.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, se rețin următoarele împrejurări.

În primul rând, în corespundere cu art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. Potrivit art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei se efectuează numai în limitele învinuirii formulate. Hotărârea instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 394 alin. (1) pct. 1) și 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe. În corespundere cu art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Potrivit art. 414 alin. (1) și (2), art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal. Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, hotărârea judecătorească trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală, se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3.*).

Însă, în pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului deciziei, instanța de apel, rejudecând cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, a comis următoarele erori de drept (*pct. 4. din decizie*):

a) nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele de fapt și de drept indicate în rechizitoriu, și nu a indicat motivele pentru care a respins probele apărării;

b) a depășit limitele învinuirii, imputându-i inculpatului fapte neregăsite în rechizitoriu, cum ar fi: „...a primit de la Postică Constantin bani în sumă de 13.000 euro, **însușindu-i...**, **deposedând-ul de bani...**, **la 01 noiembrie 2012 a dobândit inițial suma de 3.000 euro și ulterior încă 10.000 euro**”. Or potrivit

rechizitoriului, inculpatului nu i se incriminează primirea cărorva sume de bani după data de 01.11.2012;

c) a constatat în mod confuz, neconcret și neclar că inculpatul: “...*a ascuns faptele și împrejurările reale ale cazului, a căror necunoaștere au determinat eroarea victimei privind legalitatea transmiterii banilor către ea...*”, iar din procesul-verbal al ședinței rezultă că instanța de apel a audiat persoane care nu figurează în genere în cauza de pe rol, cum ar fi altă parte vătămată - *Matcovschii Oleg* și un alt martor - *Turculeț Svetlana* (v. 2, f.d. 43-45).

Astfel, instanța de apel nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

În al doilea rând, potrivit jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări, Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

În această consecutivitate, se atestă că împrejurările menționate în partea descriptivă a sentinței, inclusiv cele reproduse în pct. **1.** și **2.** din prezenta decizie, relevă în mod concludent că instanța de fond legal și întemeiat a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind învinuirea înaintată inculpatului, în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și prescripțiilor de drept material, prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, toate fiind apreciate în conformitate cu prevederile art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării lor, lipsind temeiuri pentru desființarea sentinței și rejudecarea cauzei de către instanța de apel.

Or, soluția instanței de fond privind achitarea inculpatului de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, coroborează și cu următoarele circumstanțe.

Potrivit art. 8 alin. (3), 66 alin. (2) pct. (1), 281 alin. (2), 296 alin. (2) Cod de procedură penală, 113 alin. (1) Cod penal, concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri, actul de învinuire trebuie să cuprindă formularea învinuirii cu indicarea datei, locului, mijloacelor și modului de săvârșire a infracțiunii și consecințele ei, caracterului vinei, motivelor și semnelor calificative pentru încadrarea juridică a faptei. Inculpatul are dreptul să știe pentru ce faptă este învinuit. Se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală.

Conform rechizitoriului, inculpatul este acuzat că: „*prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul participării în calitate de intermediar în cadrul încheierii unei tranzacții de vânzare-cumpărare a două terenuri agricole..., ce aparțin lui Mardari Vasile și Mardari Valentina, a primit de la Postică Constantin suma de 13.000 euro, apoi, prin înșelăciune și abuz de încredere, nu și-a onorat obligațiunea de intermediar al tranzacției de vânzare cumpărare și nici nu i-a restituit lui Postică Constantin suma dată, fapt prin care i-a cauzat proprietarului un prejudiciu material considerabil în proporții deosebit de mari*”.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, ca escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzare de daune în proporții deosebit de mari.

Totodată, în pofida normelor de drept enunțate în actul de învinuire nu este indicat, deci nici constatat că inculpatul ar fi acționat cu intenția de a dobândi ilicit bunurile lui Postică C.

Mai mult, din textul rechizitoriului nu este clar statutul procesual al foștilor proprietari a-i terenurilor respective *Mardari Vasile și Mardari Valentin*, or conform extrasului din Registrul bunurilor imobile proprietarul terenurilor este Profor Olesea, în temeiul contractului vânzare cumpărare din 20.02.2009, iar consecința invocată în rechizitoriu că: „*fapt prin care i-a cauzat proprietarului un prejudiciu material*” devine neclară și confuză.

Pe lângă aceasta, organul de urmărire a constatat în mod expres în actul de învinuire că inculpatul: „*nu și-a onorat obligațiunea de intermediar al tranzacției de vânzare cumpărare*”, însă asemenea raporturi țin de domeniul dreptului civil, fiind regăsite în normele Codului civil: art. 1179 - *Contractul de intermediere*, art.1183 - *Rezilierea contractului de intermediere*, art. 602 - *Răspunderea pentru neexecutarea obligației*.

Prin urmare, învinuirea înaintată inculpatului este una incompletă, neclară și divergentă, adică este una dubioasă. O asemenea învinuire a afectat dreptul inculpatului de a ști pentru ce faptă sunt învinuiți, adică dreptul la apărare.

Totodată, art. 8 alin. (3), 24 alin. (2), 325 alin. (1), 389 alin. (2) Cod de procedură penală, prevăd că instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Judecarea cauzei se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii și sentința de condamnare nu pot fi întemeiate pe presupuneri, iar toate dubiile în probarea învinuirii se interpretează doar în favoarea inculpatului.

Astfel, instanța de judecată nu este în drept să completeze din oficiu învinuirea cu circumstanțe în fapt care ar justifica-o și care ar agrava situația inculpatului, și să-și întemeieze soluțiile pe presupuneri și dubii.

Este de observat și faptul că, în cazul escrocheriei victima transmite benevol bunurile către făptuitor, sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere (*pct. 15 al Hotărârii Plenului CSJ nr. 23 din 28 iunie 2004, cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor*).

Însă, din materialele cauzei rezultă, inclusiv din declarațiile lui Postica C. date în fața instanțelor judecătorești (*cât și în înscrisul acestuia anexat la recursul ordinar – el știa de la bun început că terenurile nu erau înregistrate la Oficiul Cadastral pe numele inculpatului, actualmente datoria de 13.000 euro îi este integral restituită și pretenții față de inculpat nu are*), că ultimul cunoștea cu certitudine că terenurile pe care urma să le procure nu aparțineau juridic inculpatului, deci el și-a asumat eventualele riscuri legate de prestarea serviciilor de intermediere de către inculpat, fapt ce denotă lipsa în acțiunile celui din urmă a elementelor infracționale imputate neîntemeiat, adică a înșelăciunii și abuzului de încredere prevăzute la art. 190 alin. (5) Cod penal.

Astfel, împrejurările enunțate relevă în mod clar și evident că hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția de condamnare a inculpatului, că motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, iar apelurile acuzării au fost greșit admis de către instanța de apel (*pct. 3.- 4. din decizie*).

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală instanța de recurs admite recursul, casează total hotărârea atacată și menține hotărârea primei instanțe, în cazul în care apelul a fost greșit admis.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, se impune soluția casării deciziei instanței de apel, cu menținerea sentinței primei instanțe.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. a), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Alexandru Adam, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2015, în privința inculpatului Grimaliuc Valeriu Dumitru, pe motiv că apelurile au fost greșit admise.

Menține sentința Judecătoriei Ialoveni din 24 august 2015, în privința inculpatului Grimaliuc Valeriu Dumitru.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 28 iunie 2016.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun